

Doeh hoe het ook zij: beslissend is, dat de boeren zich in dorpscommunen, die per slet van rekening niets anders zijn dan een samenvatting van de bedrijfsorganisaties van boerenho steden, aaneensluiten. "Vanzelf" zullen de boeren dit zeker niet doen, zoodat naast een krachtige propaganda, de economische dictatuur van het proletariaat deze arbeid tot stand moet brengen. Deze gaat dan aldus te werk, dat de landbouwwerktuigen, zaaizaad, kunstmest, bezine, petroleum enz. slechts aan de landbouwbedrijfsorganisaties of dorpscommunes geleverd worden. Des te steviger het industrieproletariaat in het zadel zit, des te zekerder is een snelle zelforganisatie van de boeren door te voeren.

Vatten we nu onze beschouwingen over de Hollandsche sociaaldemocratie en haar kinksche strooming samen, dan komen we tot de volgende conclusies: De rechter vleugel leeft slechts in de "natuurlijke" ideologie van de steeds verder voortschrijdende democratie en sociale hervormingen. De verscherping van de klassenstrijd drijft ze steeds verder in de armen van de bourgeoisie. De "linkschen" een jongere generatie, welke weliswaar in de vooroorlogstijd de "resultaten" van het reformisme hebben beleefd, bij wie echter de uit deze praktijk stammende ideologie, door de verelending van de oorlogs- en naoorlogsperiode niet voldoende "verhardend" kon. Het geloof aan de vreedzame ontwikkeling tot het socialisme is daardoor aan het wankelen geraakt, de noodzakelijkheid van een revolutie om de productiemiddelen in handen van de "gemeenschap" te brengen, dringt zich op. De verscherping van de klassen-tegenstelling voert hier tot een revolutioneering van de ideologie. Het is evenwel al duidelijk gebleken, dat hun opvatting van de leiding van de klassenstrijd (schaakerel) volkomen aan de opbloei-periode van de oude sociaaldemocratie ontleent en als zoodanig daarmee verknocht is. Van een revolutioneering in de richting van het zelfhandelen van het proletariaat is dan ook geen sprake.

Duidelijk toont zich bij hen ook de correlatie tusschen hun ideologie, hun opvattingen over "communisme" en de organisatorische opbouw van de "strijdorganisaties" en daarmee ook de leiding van de klassenstrijd. De ge-centraliseerde vakbeweging met de centrale "generale staf", die de massa voorziet of terugtrekt is in volkomen overeenstemming met hun opvattingen over het "communisme". Het is het aan de staat brengen van de productiemiddelen, en die van centraal punt gelèiden bestuurd, terwijl de massa's slechts discipline en orde betrachten moeten. Hun initiatief zou slechts het centrale bestuursrecht doorkruisen. Dan zou ook het woord van /aures tot waarheid geworden zijn, dat "als de socialisten hun doel bereikt hebben, ze in bemerkten zullen, dat hun zielen leeg zijn".

De "linkschen" in de Hollandsche sociaaldemocratie zijn hiermede juist gekarakteriseerd: Hun ideologie is gegroeid en onverbreekelijk verbonden met de oude sociaaldemocratie, ze zijn gevangen van de, aan het kapitalisme aangepaste geest van het reformisme en hun "revolutionaire" ziel is leeg.

(De uiteenzettingen over de ontwikkeling over de landbouw en de stellingname in het landbouwvraagstuk, zijn in zeer beknopte vorm ontleent aan het mettertijd voor druk bestemde boek: De grondprincipien van de communistische productie en consumptie. -)

D I C PERSMATERIAAL VAN DE GROEPEN VAN
TEN

SECRETARIAAT: —
KAPELSTR. 3, BUSSUM

In het nagelaten werk van Gorter bevinden zich de volgende verbeteringen van zijn brochure Het Historisch Materialisme, die NIET alle in de onlangs verschenen Deutsche uitgave aangebracht zijn:
Op blz. 84 en 85 in plaats van „De eerste, of liever zeer vroege goden schijnen”... tot: „al naar zij voor den stam de gewichtigste waren”.

A met noot 1.
Op blz. 85 vóór de laatste alinea: „En ook nu werd deze godsdienst der machtigen gebruikt als middel tegen de machtelozen.”
Op blz. 98 geheel onderaan: B met noot 2.
Op blz. 108 na de 2e alinea: C.
Wij hebben gemeend goed te doen deze ook op zich zelf zeer waardevolle beschouwingen ter aanvulling van den derden druk uit te geven.
Bussum, Mei 1929.

GOERMAN.

A
Daar de godsdienst enerzijds voortkomt uit de onwetendheid en de machteloosheid der menschen tegenover de natuur en de maatschappij, en anderzijds uit het geloof aan een mogelijk kennen der natuur en een mogelijke macht over haar, kan men rustig zeggen, dat hij voortkomt uit den grooten algemeenen drang der menschen naar zelfbehoud, d.w.z. uit de begeerte te leven en machtig en gelukkig te zijn, en uit de vrees voor den dood en het ongeluk.

Deze drang tot zelfbehoud zou echter niet den godsdienst, d.w.z. het geloof aan levende, hogere en machtiger wezens te voorschijn roepen, wanneer niet in den geest der menschen drie eigenschappen voorhanden waren, die dit geloof mogelijk ja noodzakelijk maakten.

Deze oorzaken zijn in de eerste plaats de neiging der menschen om aan de dingen der natuur persoonlijkheid toe te kennen. Ten tweede het geloof aan het dualisme van den mensch zelf. Ten derde aan de onsterfelijkheid der ziel.

Dat alle dingen leven is de gewone opvatting bij de primitieve volken en de kinderen. Zij voelen alle dingen aan als zich zelf, en kennen hun dus leven toe.

Het geloof, dat de menschen zelf een dubbel bestaan hebben, dat zij gescheiden zijn in lichaam en geest, (dualisme) komt voort uit de waarneming der droomen en van den dood.

De droomen, gedurende welke de geest het lichaam schijnt te verlaten, zeiden den primitieven mensch, dat zijn lichaam en zijn geest of zijn ziel twee dingen zijn, los van elkander. De dood, dien hij bij anderen zag, leerde hem, dat de geest met den adem het lichaam verlaat.

Maar de verschijning van de doodden in de droomen der levenden moest, tezamen met het geloof dat de ziel het lichaam verliet, het geloof aan de onsterfelijkheid der ziel doen ontstaan.

Deze drie opvattingen hebben er toe bijgedragen den menschen het geloof te geven. De drang tot zelfbehoud, de wil tot leven, de vrees voor den dood en het ongeluk, deze drie eigenschappen van zijn geest, brachten hem er toe wezens te vereeren, die hij geest, of zelfs onsterfelijkheid toeschreef, en van welke hij meende, dat zij grooter macht hadden dan hij, macht over hem ten goede of ten kwade.

En wederom moet hier uitdrukkelijk betoogd worden, dat de vraag, welke dingen macht over de menschen hebben, of welke dingen zij meenen, dat macht over hen hebben, waardoor zij ze dan aanzien als hogere wezens, geheel afhankelijk is van de productieverhoudingen, die zij in de natuur weten aan te wenden, en van de productieverhoudingen, onder welke zij leven.

Bij het onderzoek van den godsdienst echter, moet men twee soorten van godsdienst onderscheiden.

De primitieve mensch vereerde vaak dingen, waarvan hij zich verbeeldde, dat zij macht over hem hadden. Voorwerpen, waarvan hij geloofde, dat zij invloed hadden op zijn lot, hield hij voor heilig, goddelijk. Reeds door het tegenwoordig zijn bij een gelukkige of ongelukkige gebeurtenis kon een voorwerp die macht krijgen. Juist zooals een kind een voorwerp levend en machtig kan zien, het liefheeft of haat, het straft of liefkoost, zoo ging het ook met den primitieven mensch. Een steen, een stuk hout, een boom, een berg, een dier, kreeg op deze wijze in de gedachte goddelijke macht.

Deze soort van godsdienst is geen godsdienst in den meer beperkten zin. Zij moet hiervan onderscheiden worden. Want die goden hebben noch de menschelijke gedaante, noch zijn zij blijvend, eeuwig. Zij zijn wisselend, en bestaan slechts toevallig.

Maar toch valt deze vereering ook al onder den godsdienst. Het geloof aan een steen of een berg verschilt van het geloof aan een menschelijk God in het voorwerp, maar in wezen zijn beide gelijk. Het geloof van den wilde aan een steen is in wezen van dezelfde soort als het geloof der Israëlieten aan een hemelschen koning, van Sokrates en Plato aan een God, die de ideeën schiep, van de christenen aan een vader, en van de katholieke kerk aan een buiten de wereld bestaande haar regeerende drie-eenheid, van Spinoza aan een God, die het heil zelf is, van Kant aan den God als schepper van het zedelijk gebod, van Hegel aan den goddelijken geest, die zich in de wereld verwezenlijkt, enz. enz. De grondslag

929

e omstandigheden kon
r een nummer verschij-

r het "HISTORISCHE

twaaifuursch brood
Partij-orgaan, ge-

n vullen uit de vouwen
en papier. Was het brood
als voeding kreeg.

op deze aarde. Het eene
bater staat daar de
n links prijkt zijn
at gemeenlijk negotie
ijzerafval, voor deze
lezingsphrases.

ate zin voor handel, om
met een houwel te laten
al figureerend voor rotat-

tot "revolutionair
l belangwekkende din-
van de goede leiders.
ke gewaagd wordt van
en ontwikkelde sociaal-
den wat zij in beter

ekende leiders, wandt
nde arbeiders. Wij zeg-
e R. S. P. voert en voe-
ken en voelen eenige
eze zaken niet in de
eid van de uitsteken-
eruggekeert.

erd, hoe slap en zonder
ook bent, dit alles
lijst, p. g. Sneevliet.

Doch hoe het ook zij: be- die per slot van rekening bedrijfsorganisaties van boeren dit zeker niet door mische dictatuur van het p Deze gaat dan aldus te wer bezine, petroleum enz. sleg communes geleverd worden. D zadel zit, des te zekerder te voeren.

Vatten we nu onze besoh haar linksche strooming sa rechter vleugel leeft sleg verder voortschrijdende de van de klassenstrijd drijf De "linkschen" een jongere de "resultaten" van het re ze praktisch stammende ideo oorlogsperiode niet voldoe ontwikkeling tot het socia noodzakelijkheid van een r de "gemeenschap" te brengen tegenstelling voert hier t evenwel al duidelijk gebie senstrijd (schaakspel) voll democratie ontleent en als tioneering in de richting v ook geen sprake.

Duidelijk toont zich bi hun opvattingen over "commur "strijdorganisaties" en daa centraliseerde vakbeweging vooruitzet of terugtrekt is gen over het "communisme". E middelen, en die van centraa slechts discipline en orde het centrale bestuursrecht waarheid geworden zijn, dat bemerken zullen, dat hun zie

De "linkschen" in de Hol gekarakteriseerd: Hun idealgie de oude sociaaldemocratie, z gepaste geest van het refor

(De uiteenzettingen over de me in het landbouwvraagstuk, mettertijd voor druk bestemde boek: De grondprincipien van de communistische productie en consumptie. -)

van elk geloof, dat van den heiden, zoowel als van den Christen, van Plato zoowel als van Kant, is het niet weten, en de machteloosheid tegenover de natuur en de maatschappij. Zijn drijfkracht is de drang tot zelfbehoud tegenover het leven en den dood¹⁾ en alle geloof heeft zijn oorsprong in de drie groote wanbegrippen van den mensch: het geloof aan de persoonlijkheid der dingen, aan het dualisme van den mensch, en aan de onsterfelijkheid. Dat de wilde een steen, en dat Kant de bron van den kategorischen imperatief voor goddelijk houdt, is een gevolg van de verschillende productieverhoudingen, onder welke zij leven.

En ongetwijfeld is de godsdienst ook reeds bij de wilden, evenals bij de lateren, door de machthebbers gebruikt als een middel tot onderwerping en onderdrukking der zwakkeren. Stamhoofden, medicijnmeesters en tovenaars, hebben toen ongetwijfeld reeds precies zoo gehandeld als later kerk en staat.

De godsdienst is van den aanvang af stellig niet alleen de uiting van onwetendheid en machteloosheid, maar ook het middel tot het verkrijgen van macht over anderen geweest.

Maar terwille van de klaarheid van onderzoek is het toch goed dat soort godsdienst, waarin voorwerpen, planten of dieren vereerd werden, te onderscheiden van de anderen, waarin de goden menschelijke gedaante hadden.

De eerste, of liever de zeer vroege goden in meer beperkten zin, goden in menschen-gedaante, schijnen volgens de nieuwste onderzoekingen (o.a. von Cunow) de geesten te zijn geweest van de gestorvenen, de voorvaderen, de hoofden of stichters van stammen; ook voorwerpen, planten of dieren die het teken van den stam waren, en in wier gedaante de oorspronkelijke voorvader verschenen was.

Zoolang de techniek nog niet, of nog slechts weinig meester was over de natuurkrachten, en de natuur daarentegen de menschen bijna geheel beheerschte, toen hij nog vooral datgene als werktuig benutten moest, wat hij in de natuur vond, en zelf nog maar weinig werktuigen kon maken, zoolang hij dus geheel, of voor het grootste deel van de natuur afhing, was de stam, het verband met de stamgenooten hoofdzak, het hoogste en gewichtigste, wat de mensch had. De stam leverde dus ook den god.

Naar mate echter de bewerking van de stof toeneemt, en de werktuigen zich vermeerderen, de arbeid in de natuur groeit en zich uitbreidt, verdwijnt geleidelijk de vereering der voorvaderen als zoodanig. Men vergeet, dat zij voorvaderen waren, zij gaan over in natuurkrachten, en de natuurkrachten nemen de gedaante der voorvaderen aan. De mensch aanbidt nu de natuurkrachten in menschelijke gedaante, de zon, het vuur, de bergen, de rivieren, de boomen, al naar ze voor den stam van het grootste gewicht zijn.

De godsdienst is in de ontwikkelingsgeschiedenis der menschen, ongetwijfeld van een geweldige betekenis. In den tijd van de aanbidding der voorouders, de vereering der natuurkrachten in menschelijke gedaante, probeerde hij een uitlegging te geven, te begrijpen, toen volledig begripen nog onmogelijk was. Hij zag toen reeds, dat de heerschappij over de natuur den menschen het hoogste geluk, het goddelijke, waarborgt.

In den tijd van het monotheïsme reeds wist de godsdienst, dat de wereld één geheel is. Hij vatte het op in ideëlen zin, juist omdat het materiele niet begrepen werd.

In het Christendom en in andere groote monotheïstische godsdiensten, die naast de wereld-eenheid de zedeleer tot grondslag van hun leer maken, verkondigt hij de noodzakelijke eenheid van het menschengeslacht. Hij verkondigt die alleen in het ideële gevoel, juist omdat hij haar in de werkelijke wereld niet verkondigen kon. Steunend op de groote levende sociale gevoels, die wij uitvoerig behandeld hebben, wilde hij daarop de eenheid der menschen opbouwen, die natuurlijk alleen een gevoelseenheid, een eenheid der liefde, dus niet een werkelijk bestaande eenheid worden kon, juist omdat de werkelijke, materiele eenheid nog onmogelijk was. Hij wilde de onderdrukten met hun toestand, dus met de klassenheerschappij verzoenen, en kon dit alleen, doordat hij een ideële eenheid aannam.

De godsdienst heeft in de duizenden en miljoenen van jaren, toen de natuur nog niet kon begrepen worden, en de menschen nog niet konden samenwerken, gewezen op de mogelijkheid van een begripen van en heerschen over de natuur, en de mogelijkheid van een samenwerken van alle menschen. Dat is zijn geweldige verdienste.

Maar waarvoor heeft de arbeider nu nog den godsdienst noodig, de arbeider, die de natuur en de maatschappij kan leeren begrijpen, en die strijdt voor een maatschappij van samenwerking? En waartoe heeft het communisme proletariaat hem noodig, de communistische maatschappij, die de natuur en de maatschappij werkelijk, d.w.z. materieel aan zich onderworpen heeft, en die de samenwerking, d.w.z. de werkelijke, materiele eenheid heeft bereikt?

Zij hebben geen godsdienst noodig. De godsdienst toch was slechts het foutieve beeld van het begripen, en de verkeerde voorstelling der eenheid. Verkeerd, en beeld, en voorstelling juist daarom, omdat de eenheid en het begripen onmogelijk waren.²⁾

¹⁾ Iets van dezen godsdienst hebben ook de dieren; zij vreezen blijv. schaduwen en ongewone verschijnselen, zij mijden plekken, waar hun een ongeluk is overkomen, en schrijven dus aan voorwerpen een macht toe, die deze niet bezitten. Evenals de godsdienstige menschen, zijn zij bijgeloozig.

²⁾ Het is zeer humoristisch te zien hoe na den wereldoorlog, in den algemeenen neergang van het kapitalisme, de behoefte aan godsdienst weer is toegenomen. Zoodra echter de „zaken" weer beter gaan, verdwijnt die behoefte.

Wie werkelijk begrijpt en met de menschheid één is, heeft geen valsche voorstelling meer noodig van begrip en eenheid. De arbeider, die voor het communisme strijdt, en de arbeider der communistische maatschappij dienen, inplaats van een God, de Menschheid.

Men heeft lang en veel gestreden om de bronnen der waarheid, der ware erkenning te vinden. Zijn het aangeboren ideeën, categorieën a priori, of is het alleen de ervaring? Een vergeefsche strijd! Alle begrippen, hetzij dan dat ze a priori zijn of slechts stammen uit de ervaring, zijn zelf vergankelijk, in voortdurende ontwikkeling, en beide bronnen zijn dus niet eeuwig, niet absoluut, niet de bronnen eener „zuivere" erkenning.

Wij willen hier deze leer der veranderlijkheid, der relativiteit aller dingen nog met enkele bewijzen uit den allerlaatsten tijd staven.

De moderne natuurwetenschap heeft de relativiteit van eendeloos veel dingen, vormen, bewegingen bewezen. Elke beweging, alle beweging heeft ze ons als relatief doen zien. Er blijven in haar echter nog altijd enkele absolute grootten en maten over.

Newton geloofde aan het bestaan van een absolute ruimte. En de tijd is voor hem eveneens een absolute grootte. En tot in onze dagen hebben zijn opvattingen als volkomen zeker gegolden, vooral sedert zij door Kant als pijlers eener filosofie der erkenning zijn gebruikt.

„De absolute ruimte blijft krachtens haar aard en zonder eenige betrekking op een nader voorwerp, steeds gelijk en onbeweeglijk."

„De absolute, ware en mathematische tijd verstrikt op zich zelf, en krachtens haar aard gelijkvormig en zonder eenige betrekking tot welk ander voorwerp ook."

Zoo schreef Newton in zijn standaardwerk: „Mathematische Grondslagen der Natuurbeschouwing" (1887), en dit is sindsdien algemeen als absolute waarheid aangenomen. En ook de massa gold als absolute grootte.

En nu heeft Einstein aangetoond, dat ruimte en tijd geen absolute, maar relatieve begrippen zijn, wier aard en afmeting zich met de daarin voorhanden voorwerpen en met den bewegingstoestand van den beschouwer wijzigen, zoodat verschillende personen afstanden en tijdsbepalingen verschillend, en toch elk voor zich volkomen juist schatten. En ook de massa van een lichaam wijzigt zich volgens Einstein al naar zijn snelheid.

Het schijnt, dat Einstein de waarheid veel dichter genaderd is dan Newton, want zijn bewijzen worden door steeds meer geleerden voor juist erkend. Doordat dus zijn opvattingen inderdaad juist blijken te zijn, zijn ook de laatste grondbegrippen der natuur relatief, beweeglijk, veranderlijk, d.w.z. levend geworden.

Wij willen hiermee niet zeggen, dat de grondslagen van de natuurwetenschap wankel of onzeker geworden zijn. Integendeel, zij zijn steviger en hechter dan ooit gegrondvest; de erkenning is dieper geworden; alleen de oude waan der eeuwig onveranderlijke, vastgevroren grondvormen der menschelijke aanschouwing is dan verworpen.

De theorie van Einstein, die met de theorieën van Marx in veel opzichten groote overeenkomst vertoont, — immers, zij werpt de klassieke mechanica omver, of liever gezegd zij vult haar aan, doordat zij van een hogere orde is, evenals de waardeleer van Marx den klassenstrijd en zijn historisch materialisme de klassieke economie en de burgerlijke geschiedentheorieën hebben opgeheven en aangevuld, — de theorie van Einstein vormt ongetwijfeld een voorbereiding voor de wereldbeschouwing der communistische maatschappij.

Eik geschiedkundig tijdperk heeft, zoodat wij hebben aangetoond, zijn geestelijken opbouw in de wetenschap, het recht, de politiek, de zede, den godsdienst, de filosofie, de kunst. Deze geestelijke stroomingen vloeien allen voort uit dezelfde bron, den maatschappelijken arbeid, het productieproces en zijn verhoudingen. De stroomingen staan allen met elkaar in verband, en werken op elkaar in, maar ze hebben ook, daar ze uit dezelfde bron stammen, in een bepaald tijdperk allen, van den aanvang af, een verwantschap aan inhoud, kracht en leven. Hun grenswaarde kan nooit uitgaan boven de kracht van den arbeid. De zoo samenhangende gebieden van de zeven geestelijke stroomingen vormen samen de wereldbeschouwing van een bepaald tijdvak.

De wereldbeschouwing van de feodale, trapsgewijze op den landbouw en het handwerk opgebouwde middeleeuwen, in de wetenschap, den godsdienst en de kunst was: de aarde in het midden, met zon, maan, planeten, vaste sterren en het empyreum er om heen. En daarbuiten God in zijn drie-eenheid, als een soort keizer der wereld, met zijn zoon als plaatsvervanger, als stadhouder over de menschen, en den heiligen geest als paus.

De wereldbeschouwing van het op industrie en wereldhandel opgebouwde kapitalisme, waarin de geest van de kapitalisten heerschte, was het systeem van Copernicus, Galilei en Newton: de aarde is een van de planeten van de zon. Het zonnestelsel is een zeer klein deeltje van het heelal. Als een groot-kapitalist, die een fabriek of den wereldhandel bestuurt, en die of zelf in de fabriek bezig is, of haar van buiten af met zijn geest leidt.

De werkelijke wereldbeschouwing van het kapitalisme, dat berust op de machine, op de groot-industrie, dus op de beheersching der natuurkrachten, het proletariaat inbegrepen, is het stelsel van Galilei en Newton, maar dan zonder God. Het materialisme dus, maar evenals de absolute staat in de maatschappij en in de politiek, blijven de absolute ruimte, de absolute tijd en de absolute massa nog in haar bestaan.

Nu, in den overgangstijd van het kapitalisme naar het communisme, waarin wij nu leven, is er weer een geleidelijke ontwikkeling van de wereldbeschouwing. Gedreven door dezelfde

13
29
omstandigheden kon een nummer verschij-
het "HISTORISCH
twaalfuursch brood
Partij-orgaan, ge-
vullen uit de vouwen en papier. Was het brood als voeding kreeg. op deze aarde. Het eens-
oter staat daar de links prijkt zijn at gemeenlijk negotie
ijzerafval voor deze lezingsphrases.
ate zin voor handel, om met een houweel te laten al figureerend voor rote-
tot "revolutionair l belangwekkende din-
van de goede leiders. ke gewaagd wordt van
en ontwikkelde sociaal- den wat zij in beter
ekende leiders, wendt nde arbeiders. Wij zeg-
le R.S.P. voert en voe- ken en voelen eenige
leze zaken niet in de heid van de uitstaken-
teruggekeert.
erd, hoe slap en zonder ook bent, dit alles
lijst, p.g. Sneevliet.

Doeh hoe het ook zij: die per slot van rekening bedrijfsorganisaties van boeren dit zeker niet de mische dictatuur van het Deze gaat dan aldus te bezine, petroleum enz. sl communes geleverd worden zadel zit, des te zekerde te voeren.

Vatten we nu onze be haar linksche strooming rechter vleugel leeft s verder voortschrijdende van de klassenstrijd dr De "linkschen" een jong de "resultaten" van het ze praktisch stammende i oorlogsperiode niet vol ontwikkeling tot het so noodzakelijkheid van de de "gemeenschap" te bre tegenstelling voert hie evenwel al duidelijk ge senstrijd (schaakspel) democratie ontleent en tioneering in de richti ook geen sprake.

Duidelijk toont zich hun opvattingen over "o "strijdorganisaties" en centraliseerde vakbeweg vooruitzet of terugtrek gen over het "communie middelen, en die van oer slechts discipline en e het centrale bestuurar waarheid geworden zijn, bemerken zullen, dat hu

De "linkschen" in d gekarakteriseerd: Hun ide de oude sociaaldemocr gepaate geest van het

(De uiteenzettingen ov me in het landbouwvraa mettertijd voor druk sohe productie en een

productiekrachten als de marxistische theorie, d.w.z. door de groot-industrie, het proletariaat inbegrepen, en gesteund door den modernen arbeid, zegt zij: Er is geen absolute tijd, ruimte of massa. De klassieke mechanica van Galilei en Newton, als basis voor alle fysikalische natuurbeschrijving is onvolledig. Elk ding heeft zijn eigen bijzondere tijd, een tijdsbepaling heeft alleen dan zin, als het lichaam, waarop zij zich betreft, is aangegeven. Hetzelfde geldt voor den ruimtelijken afstand. Tijd en ruimte zijn geen absolute grootten, geen dingen „op zich zelf“. Zij zijn slechts dimensies der dingen. De tijd is een dimensie, evenals de ruimte. De trage massa van een lichaam is niet constant, maar verandert met de energie. De massa is de maat voor de energie. De massa is aan de energie gelijk. Traagheid en zwaarte zijn hetzelfde.

Wie ziet niet in deze nieuwe wereldbeschouwing, die nu hare ontwikkeling begint, die de laatste oude, absolute grootten verwerpt, en aan elk deel van de wereld en aan ieder ding zijn eigen waarde aan tijd, ruimte, massa en energie toekent, in deze wetenschap, die de oude, laatste groote filosofie van Spinoza, Descartes, Leibnitz, van Locke en Hume, van Kant en Fichte en Hegel den laatste steunpilaar, de absolute ruimte, den absoluten tijd en de absolute massa ontleent, en die zodoende den godsdienst opheft, zooals Marx het de zedeleer heeft gedaan, — wie ziet niet in deze nieuwe wetenschap het begin van de wereldbeschouwing van de communistische maatschappij? Deze maatschappij, waar geen absolute macht meer bestaat, geen heerschers, geen staat, geen God, geen meester, waarin allen, ieder naar zijn krachten, samenwerken aan één enkel ding, de lichamelijke en geestelijke productie, en waarin de arbeid het eenige is wat geldt, en waarin ieder arbeid naar zijn kunnen, en ontvangt naar zijn behoeften? Wie ziet niet in deze bewegelijke, alleen op de productie en de consumptie gerichte maatschappij, die op elk gebied, geestelijk zoowel als materieel, slechts georganiseerd is in Sowjets en bedrijfsorganisaties, Sowjets, die elk op zichzelf bestaan, en waarin elk individu zoo verschillend leeft en werkt, en toch met allen te samen een geheel vormt? Wie ziet niet in een menscheid die alleen maar aan zichzelf onderworpen is, in zich begrens, en toch zonder grenzen, die zich om zichzelf beweegt, en die zoo beweeglijk en soepel is, — niet het beeld dezer quasi-euclidische wereld, dezer bewegelijke, soepele wereld-molluske, welke de Einsteinsche school ons voorhoudt? Zonder eenigen twijfel is de theorie van Einstein de voorbereiding van de wereldbeschouwing van het communisme.

En tegelijkertijd vindt de mensch nu ook een grooter stevigheid in andere fundamentele en voor zijn wereldbeschouwing alleregewichtigste vraagstukken. Want, zooals men weet, zijn er groote vorderingen gemaakt, wat betreft de kennis van den bouw der atomen (Rutherford) en van het heelal (Kapteyn). De kleine onderdeelen dus, waaruit alles is samengesteld, en het wereldgeheel, worden meer en meer doorgroend. En ook de bouw en de groei van de maatschappij staan vast (door Marx). Ja, men kan zich indenken dat in denzelfden tijd waarin de bouw van het atoom en de bouw van het heelal „bekend“ zullen zijn, ook de vaste bouw van de communistische maatschappij als een diamant in de werkelijkheid zal stralen. Dan zal de wereld waarlijk klaar, doorzichtig en heerlijk zijn!

Uit deze voorbeelden kunnen wij zien, dat veranderlijkheid en vastheid in den geest samengaan. De vastheid van den geest bestaat juist in de erkenning der veranderlijkheid. De veranderlijkheid is het blijvende, heerschende. Al onze wetenschap en haar grondbegrippen zijn onderworpen aan een voortdurende wisseling, een onophoudelijke ontwikkeling, vernieuwing en volmaking. Ook onze tegenwoordige opvattingen over ruimte en tijd, over atoom en heelal zijn geen eeuwige, altijd geldende waarheden, zij zullen zich later nog omvormen tot nog volkomener waarheden — zooals ook de maatschappij zich verder ontwikkelen zal tot altijd nieuwe vormen.

De theorie van Einstein, de nieuwe atoomtheorie, de nieuwe leer van het heelal, leggen den grondslag voor de komende wereldbeschouwing, zooals de theorieën van Marx dat reeds zoolang gedaan hebben. Al deze theorieën vormen tezamen den grondslag van die nieuwe toekomstige wereldbeschouwing. Zij zijn ten nauwste met elkaar verbonden. Geen wonder, want zij komen allen voort uit denzelfden wortel, uit den arbeid, de techniek, de productiekrachten van deze overgangperiode van het kapitalisme naar het communisme.¹⁾

De nieuwe technische productiekrachten en de nieuwe ideeën die daaruit voortkomen, bereiden tezamen de nieuwe maatschappij voor. De nieuwe communistische wereldorde en de geheele wereldbeschouwing, d.w.z. het ideale leven der rijpe, uitgroeiende communistische maatschappij, zullen te voorschijn komen uit de ontwikkeling der productiekrachten en uit de ontwikkeling der ideeën van onzen tijd.

¹⁾ De theorie van Einstein berust op waarnemingen op electro-dynamisch en optisch gebied, die slechts door de techniek mogelijk waren. Hetzelfde geldt voor de atoomtheorie en voor de theorie van het heelal. Over de maatschappij-theorieën van Marx hoeft dat niet in het bijzonder gezegd te worden. Die berusten op het geheel der groot-industrie.

P. I. C.

PERSMATERIAAL VAN DE GROEPEN VAN
INTERNATIONALE COMMUNISTEN

SECRETARIAAT: —
KAPTELSTR. 3, BUSSUM

Deze mededeelingen worden toegezonden aan de Rev. pers. Men wordt verzocht te plaatsen wat voor de lezers van belang kan zijn. Op aanvraag krijgt ieder deze mededeelingen geregeld toegezonden. Gaarne ontvangt het secretariaat de uitgaven der verschillende organisaties als ruilmateriaal.

Bussum Mei 1929

(Door verschillende omstandigheden kon in deze maand maar een nummer verschijnen).

Met bijvoegsel over het "HISTORISCH MATERIALISME",

"DE BAANBREKER"

Welk ondoorgroendelijk toeval deed op deze dag mijn twaalfuursch brood ingewikkeld worden in dit Revolutionair Socialistisch Partij-orgaan, genoemd als in de titel staat!

Hoe heb ik in letterlijke zin maag en geest kunnen vullen uit de vouwen van deze eenigszins vetgeworden openbaring in drukinkt en papier. Was het brood wat droog misschien, des te sappiger was wat mijn geest als voeding kreeg. Allereerst heb ik ervaren, dat niets bestendig is op deze aarde. Het ene komt, het andere gaat. "Solidariteit" verdwijnt, maar groter staat daar de "Baanbreker" in verkiezingsuitrusting opgedoft. Bovenaan links prijkt zijn portret een phantasiaafbeelding van een soort arier, dat gemeenlijk negotie doet in sinaasappelen, lompen, bananen, vakbewegings- en ijzerafval, voor deze gelegenheid van branche verandert en leurend met verkiezingsphrases.

Wat een spelscheid van een geest, wat een delicate zin voor handel, om zich zelf, zijn handen staan naar de greep van de kar, met een houweel te laten afbeelden, doorbrekend een bordpapier en walletje, ditmaal figureerend voor rotewand, waarop "kapitalisme" geschreven staat.

Maar de tekst is verreweg het beste. Ze richt zich tot "revolutionair denkende en voelende" arbeiders en verklaart zeer veel belangwekkende dingen. Zij verklaart allereerst de R.S.P. als de partij van de goede leiders. Immers dit moge men concluderen uit de blaam met welke gewaagd wordt van de tekortkomingen in leiderschap van de tot communisten ontwikkelde sociaal-revolutionairen, die op geen stukken na konden vasthouden wat zij in beter dagen bereikt hadden.

De R.S.P. gelukkig dus met een stel uitstekende leiders, wendt zich niettemin tot de revolutionair denkende en voelende arbeiders. Wij zeggen niettemin, omdat tusschen de leiderspolitiek die de R.S.P. voert en voelenden zal en het werkelijk begrip van revolutionair denken en voelen eenige aardonttrekken afstand bestaat. Nu moeten we ons door deze zaken niet in de war laten brengen. Deze terminologie, die uit de kindsheid van de uitstekende leiders stamt, is in hun kindsheid weer tot hen teruggekeert.

Ze bedoelen te zeggen: "Arbeiders, hoe suf en belazerd, hoe slap en zonder belangstelling, hoe burgerlijk, vakbewegingslaafsche je ook bent, dit alles doet er niet toe, komt en stemt op nummer één van onze lijst, p.g. Sneevliet.

Als Sneevliet eenmaal in het parlement zit dan verbeteren natuurlijk de arbeidsvoorwaarden niet, want dat is het terrein van de vakbewegingsstrijd, tegenwoordig binnen de plooiën van de Baanbreker deftiglijk "industriële strijd" genoemd, die er ook niets aan doen kan. Ook de sociale wetgeving verbeterd natuurlijk geen haar, want zie eigenlijk kan je geen bliksem in het heetste parlement uitvoeren. Maar dat alles hindert niets. Want in het parlement zal Sneevliet de stem van het revolutionaire proletariaat doen daveren door de rijen van de heerschende klasse en in de paniek, die daarop ontstaat, zal hij trachten een wetje voor verhooging van de vergoeding van parlementsleden er door te jagen, alás bijdragend tot de welstand van de revolutionaire beweging, want als het de leiders goed gaat loopt de kas het minst gevaar.

En de arbeiders door de luidspreker "Baanbreker" Sneevliets daverende stem duizend maal versterkt hoorend, zullen zich tusschen de haren krabben, zeggend: "God, God, zijn wij effe revolutionair", en uitgaande een volgend keer zullen zij zeggen "Wees net zo revolutionair als wij, stemt Sneevliet".

Nu zult ge misschien door dit alles nog niet overtuigd zijn, dat het parlementarisme van de R.S.P. revolutionair is, maar ik zal U dit ten overvloede door een sterk staaltje bewijzen.

In Enschede verklaarde p.g.v.d. Schaick in de gemeenteraad, dat bij het benoemen van schoolhoofden rare dingen gebeurden, dat de Enschedeesche onderwijzers achteruit gezet werden en vreemdelingen benoemd werden. De sociaaldemokraten vonden dat ook maar stonden toch op nummer een van de door hun partijgenoot-wethouder mede opgemaakte voordracht en niet op nummer vier, een Enschedeer.

Satire gemengd met droefheid, maar van het laatste toch het meest ligt er in de toon van de correspondent als hij schrijft: "Het is weer het oude liedje met de sociaaldemokraten. Eerst een heele hoop oppositionele poespas verkocht, om dan tenslotte met de burgerlijke en andere reactionaire fracties mee te gaan.

Bescheidenheid van de nobelste soort mengt zich in de toon van zijn overpeinzingen, als hij verder gaat: "Het zal wel aan onze politieke ongeschooldheid liggen, maar in zoo'n houding kunnen wij met de beste wil van de wereld niets socialistisch, ja zelfs niets radicaals zien. Het is politiek van de droevigste soort.

Maar een zoo droevig-bescheiden geesteshouding als die van de correspondent van de Baanbreker is de onze niet. Wij hebben gevloekpals die dit en dat sociaaldemokraten nou maar op nummer vier gestemd hadden, dan stond in Enschede de sociale revolutie voor de deur.

Deze troost blijft er, het klassebewustzijn van de enschedeesche arbeiders, heeft een duw, een ontzaglijke duw in de goede richting gekregen door het klassebewuste revolutionaire optreden van p.g. van Schaick.

De verkiezingsleus en eerste programmapunt van de R.S.P. zal stammen uit deze ervaringsgronden en luiden: Voert revolutionaire gemeenteraadspolitiek en benoemd uitsluitend plaatselijke onderwijzers tot hoofd aan de plaatselijke scholen. Stemt Sneevliet".

Er zijn mensen, die zeggen, dat de parlementaire belangstelling de arbeiders afhoudt van hun klassenstrijd. Nemen wij deze lieden niet serieus. Wij hebben hun beweringen volkomen weerlegt.

ARBEIDERS, ONTREKT U AAN DE WAAN, DAT GE IN HET PARLEMENT STRIJD KUNT VOEREN, OF DAT ER, OP ZIJN MINST, VOOR U GESTREDEN KAN WORDEN. DE MENSCHEN DIE GIJ DOOR UW STEM IN HET PARLEMENT BRENGT, WEEKT GE. DOOR DE UITZONDERLIJKE POSITIE, WAARIN ZE GEPLAATS WORDEN, LOS VAN DE KLASSE. ZOO GE NOODIG WINDT DAT ER GESTREDEN WORDT EN GE DIE STRIJD ZELF WILT STRIJDEN. DAN IS NIET HET PARLEMENT. DAN IS NIET DE VAKBEWEGING. DE VORM WAARIN DEZE STRIJD SAMENGEVAT KAN WORDEN. ZOO GE ZELF WILT STRIJDEN IS ER VOOR U MAAR EEN STRIJDVORM EN DAT IS DIE VAN DE REVOLUTIONAIRE BEDRIJFSORGANISATIE.

HOUTBEWERKERSSTAKING IN ZAANDAM.

Bij de staking in Zaandam is nog niet veel te bemerken van nieuwe vormen van klassenstrijd. De houtbewerkeren blijken nog volkomen vast te zitten in de oude gedachten van compromissenpolitiek en samenwerking van Kapitaal en Arbeid. Deze staking moet dan ook met een volkomen nederlaag of met een zeer ongunstig leiderscompromis eindigen, terwijl aan slagvaardigheid der arbeidersklasse niets gewonnen wordt. De strijd is een operette-staking, die volgens de "oude, beproefde taktiek" wordt gevoerd. Is er werkelijk nog iemand, die gelooft met deze taktiek van "rustig afwachten" tot de ontzaglijk georganiseerde ondernemers het "verliezen", iets te bereiken?

De vakverenigingen werken met de politie hand in hand, om de "orde" te bewaren, terwijl de stakingsleiding haar leedwezen betuigt over het lastig vallen van onderkruipers! En ondertusschen laten de patroons heel kalmpjes ladingen werkvee uit Spakenburg en Elburg komen in de zalige zekerheid, dat de vakbeweging ze geen steen in de weg zal leggen, terwijl de klassejustitie rondraast en een staker, die een onderkruiper voor "bal gehakt" uitscheldt, in de gevangenis smijt. En wat te zeggen van een syndicalistische vakvereniging, die heel gezellig mede aanzit in het Eenheidsfront van

CHRISTELIJKEN, MODERNEN, SYNDICALISTEN EN POLITIE!

Lag het niet eerder op de weg van een zich revolutionair noemende organisatie dit eenheidsfront met de politie te ontmaskeren en de arbeiders op te roepen hun strijd te voeren met alle middelen, die ze nuttig en noodig achten, ook al komen ze daardoor direct tegenover de politie-terreur? Of staat de syndicalistische vakbeweging op het standpunt van de democratische ontwikkeling naar het Communisme? Deze "revolutionaire" vakbeweging doet mee an het schandelijke spel van arbeidersmisleiding, dat heden een staking "met gekruide armen", van "rustig afwachten" iets tegen de enorme macht van Kapitaal en Staat uithaalt! Juist nu ze spreken, neen schreeuwen moest, zwijgt ze en bewaart de rustige rust in het politiefrent!

Maar ze kan nu eenmaal niet anders, omdat ze vakvereniging is en DAAROM moet ze leven van LEIDERSPOLITIEK. Ze KAN NIET tot klassepolitiek overgaan, omdat ze dan juist opgehouden had vakorganisatie te zijn. Ze zou zichzelf daarmee opheffen.

De onverzoenlijke klassestrijd tegen de bourgeoisie en haar staat kan nu alleen door de massa's zelf gestreden worden, tegen de vakbeweging in, die zich direct tegenover de arbeiders zal stellen, zodra de arbeiders zelf de leiding van hun strijd in handen zouden willen nemen. Hoe moeilijk het is: nu de vakbeweging volkomen duidelijk de kant van de Staat kiest, dat is de zijde van het Kapitaal, blijft geen andere uitweg over dan de eigen activiteit der arbeiders, het leiden van de strijd door de ~~KWV~~ arbeiders uit het bedrijf zelf. We kunnen nu alleen onze eigen leiders zijn.

MAAR NIEUWE STRIJDVORMEN.

Bij de beoordeeling van conflicten tusschen Kapitaal en Arbeid moeten we ons steeds bewust zijn, dat de strijdvormen waarvan de arbeiders zich bedienen en de ideën, die ze over staat en maatschappij hebben, niet zoo maar "van zelf" in de hoofden ontstonden, maar dat ze geboren werden uit de praktische klassenstrijd in een afgeloopen tijdperk. Ze zijn dus het product der "ervaring". Het is de praktijk van het leven, die als "waarheid" in de hoofden neerslaat. Deze "waarheid" is dan zoo te verstaan, dat het niet alleen de "verstandswaarheden" omvat, maar ook de "gevoelswaarheden", wat ze deftig gezeid het gebied van het "irrationeële" noemen.

Moeten we in een kort woord dit afgeloopen tijdperk karakteriseeren, dan zien we, hoe het Kapitalisme zich ontwikkelde, de kleine fabrieksbezitters werden verdrongen door de machtige trusts en kartels, welk proces zich eerst na de oorlog met volle kracht doorzette. Gezien vanuit het standpunt der warenproductie, bemerken we, hoe het zich ontwikkelende Kapitaal de productiviteit van de arbeid enorm opvoert. De machine's spuwen een ongekende stroom van producten over de aarde. Het Kapitaal neemt toe in rijkdom en macht.

Deze rijkdom werd voor de arbeidersklasse noodlottig. De arbeiders vormden groote trusts, die ze vakverenigingen noemden, om een zoo hoog mogelijke prijs voor hun arbeidskracht te kunnen bedingen. Stakingen moesten tegen het georganiseerde Kapitaal **EX** zoo goed als altijd op nederlagen uitloopen, zoodat het gemakkelijker scheen, (en ook inderdaad WAS) vóór het tot strijd kwam, achter de groene tafel tot een compromis te komen. Juist het toenemen van de rijkdom van het Kapitaal, juist doordat de fabrikanten bij het opbloeiend Kapitalisme hun producten over de heele aarde konden afzetten, kon deze taktiek succes hebben. Het levenspeil der arbeidersklasse kon opgevoerd worden, terwijl toch tegelijk de uitbuiting in het onmetelijke steeg.

Geen wonder, dat zich als "waarheid" in de hoofden neersloeg, dat de verheffing der arbeidersklasse zich in een voortdurende compromissenpolitiek met het Kapitaal voltrekt, waarbij dan deze verheffing het werk der leiders zal zijn. Mocht hier of daar een staking noodzakelijk blijken, dan was deze ten slotte altijd een onderdeel van de leiderspolitiek, een schaakzet bij de onderhandelingen, waarbij iedere zelf-activiteit der arbeiders schadelijk de politiek der leiders moest doorkruisen. De massa's werden niet meer dan werktuigen in de handen der leiders, onbekwaam tot iedere strijd.

Deze taktiek, die reeds voor de oorlog tot ernstige bedelingen voerde, doordat langs deze weg de arbeiders toen al niet meer vooruit kwamen, heeft tot een ontzaglijke verarming der arbeidersklasse gevoerd, nu het Kapitalisme niet meer in z'n bloeiperiode verkeert, maar zelf de grootste moeilijkheden heeft, de geweldige producten-massa's, die de machine's bijna zonder menselijke arbeidskracht te voorschijn tooveren, af te zetten. Moge de toestand der arbeidersklasse in Nederland al niet rooskleurig zijn, in de rest van Europa staat de arbeidersklasse reeds in het pauperisme.

Als nieuwe "waarheid" gaat zich daardoor in de arbeidersklasse de idee ontwikkelen, dat de tijd van de compromissenpolitiek, van de leiderspolitiek, voorbij is en dat nu DE ONVERZOENLIJKE KLASSE-STRIJD VAN KLASSE TEGEN KLASSE het richtsnoer van handelen wordt.

Leest de Brochure van H.GORTER.
Het Historisch Materialisme.

HET HISTORISCH MATERIALISME.

Van "Ervaring" tot "Wereldbeeld".

Ik weet me nog zeer goed te herinneren, hoe ik als jonge arbeider heel veel moeite had, om de wirreling van het maatschappelijk leven te begrijpen. Om me heen knerpten de zaagmachines, zoemden de vliegwheels, bromden de electromotoren van draai-, frais- en boorbanken, wat me als geheel prettig aandeed. Ik hield van de fabriek en als een werkstuk in z'n metaalglans klaar afgeleverd werd, kon ik er met een gevoel van welbehagen overheen strijken. En toch haatte ik de fabriek ook, omdat de firma Goedkoop schandelijk lage loonen betaalde, en omdat we als slaven werden behandeld.

De fabriek breidde zich steeds meer uit, de rijkdom der firmanten groeide ziender oogen, steeds meer arbeiders werden aangesteld en het aantal afgeleverde machines steeg dienovereenkomstig. In de schafttijd spraken de kameraden over al deze verschijnselen, waarbij het eigenlijke centrale punt der discussies het verhoogen der treurige loonen was.

Vanuit de praktijk van het leven midden in de "sociale kwestie" geworpen, kreeg ik "HET HISTORISCH MATERIALISME" van Gorter in handen, dat als een openbaring op me werkte, al begreep ik het ook niet tot op de laatste letter en al kon ik de enorme draagwijdte niet meer dan aanvoelen. Wij, arbeiders, leeren heel langzaam, wat vooral zijn grond daarin vindt, dat we niet gaarne de zekere bodem van de eigen directe ervaring verlaten. Onze eigen, lijfelijke ervaringen vormen het middelpunt van ons handelen, willen en denken, zij zijn de voornaamste dragers van ons "wereldbeeld". Dat is onze kracht en onze zwakheid. Onze kracht, omdat het onze eenige houvast is in onze wilstrevingen, onze zwakheid, omdat we daardoor de KLASSEervaringen heel moeilijk aan ons geestelijk arsenaal kunnen toevoegen. We zijn sterk ego-centrisch en staan daarom argwanend tegenover de "theorie". Dat **HET HISTORISCH MATERIALISME** als een openbaring op me inwerkte, beteekent dan ook alleen, dat dit boekje in z'n ongevoonaarde helderheid de lijfelijke praktijk liet spreken en daaruit de "theorie" opbouwde. Het is een boekje, dat tot op de huidige dag z'n weerga in de internationale litteratuur over dit onderwerp niet vindt.

De Psychologie.

"HET HISTORISCH MATERIALISME" heeft heden een zeer groote beteekenis. Alom wordt door de sociaal-fascisten (SDAP en Vakbeweging) en de "ethischen" het fiasco van het historisch materialisme" verkondigd. Het zwaarste geschut, dat een bres in de theorie moet schieten, is het boek van Hendrik de Man "De Psychologie van het Socialisme". Hij betoogt daarin, dat het Kapitaal zich wel is waar steeds meer concentreerde, dat de loonarbeid in overeenstemming met het Marxisme dienovereenkomstig groeide, maar dat de groei van DE WIL tot het Communisme daarmee geen gelijke tred hield. De massa's wonden zich volkomen duidelijk van het Communisme af en streven naar de samenwerking van Kapitaal en Arbeid.

Nu is er tegen deze wijze van voorstellen wel eenige bedenking te maken, maar laat ons nu eens aannemen, dat het inderdaad zoo is.

Dan is de vraag gerechtvaardigd, hoe dat zoo komt. H. de Man stelt deze vraag dan ook en beantwoordt haar. Het antwoord is dan dit, dat een mensch geen logisch beest is, maar een onlogisch. Een mensch handelt niet "rationeel" maar "irrationeel". Zijn daden zijn daarom "onlogisch" en "onberekenbaar" en hij doet natuurlijk net anders dan je zou verwachten. 't Gevolg van deze zienswijze is, dat iedere houvast in de klassestrijd is weggeslagen en dat men daarom maar met de massa's moet meegaan en alle reformistische buitelingen moet meemaken. Zoo wordt dit tot een theoretische rechtvaardiging van het staats- en ministersocialisme.

Wij hebben de vraag echter ook gesteld, hoe de drang naar het reformisme ontstond en konden haar volkomen verklaren als sociaal-psychologisch begeleidingsverschijnsel van de expansieperiode van het Kapitalisme. (Wij zijn daar vroeger in de PIC uitvoeriger op ingegaan). Toen het Imperialisme ondanks een enorm verhoogde uitbuiting toch een stijging van het werkelijke arbeidsloon mogelijk maakte, MOEST dit verschijnsel optreden. Juist de ontwikkeling der moderne psychologie leert ons, hoe "wereldgevoel" en "wereldbeeld", waaruit onze wils- en doelstrevingen ontstaan, niet anders zijn, dan nieuwe termen voor wat het hist.mat. reeds lang wist. De moderne psychologie is daardoor tot een der belangrijkste steunpunten van het hist.mat. geworden. De drang naar het reformisme is de uitdrukking van het "wereldgevoel" bij het opstijgend Kapitalisme. Dat DE WIL tot het Communisme dus achter moest blijven bij de zakelijke ontwikkeling van het productieapparaat is volkomen "logisch", ja, vormt zelfs een van de schitterendste bewijzen voor de juistheid van het hist. materialisme.

Uitbouw van het Hist.Mat. op de moderne Natuurkunde.

In de nagelaten papieren van Gorter bevonden zich nog aantekeningen en toevoegingen, die bij een herdruk van "HET HISTORISCH-MATERIALISME" opgenomen zouden worden. Nu het echter nog niet tot een herdruk komen kan, zijn deze "aantekeningen" afzonderlijk gedrukt en als "bijvoegsel" in de brochure gelegd, zoodat deze nu volkomen "bij" is. De aanvullingen hebben betrekking op de GODSDIENST en de NATUURKUNDE. De godsdienst wordt geschilderd als de "drang tot zelfbehoud". Hoewel schrijver dezes de uiteenzettingen in hun strekking volkomen kan onderschrijven, meent hij, dat ze niet goed tot hun recht komen, doordat hier en daar het ongelukkige woord "oorzaak" gekozen is, terwijl er alleen van de "samenhang" sprake kan zijn. Daaruit moeten noodzakelijk misvattingen voortvloeien. Gorter gebruikt dit woord echter als dialectisch materiaal uit de Dietzgensche school, zoodat ieder kan weten, wat hij daaronder verstaat. (Zie: "Het wezen van den menschelijken hoofd-arbeid", door Jos. Dietzgen, vertaald door H. Gorter)

De aantekeningen over NATUURKUNDE zijn eenig in hun soort. De oude voorstelling, dat de aarde het middelpunt van het Heelal was, terwijl de zon zich om haar heen wentelde, wordt getoond als de ideologische neerslag van de feodale productieverhoudingen uit de middeleeuwen. Zij wordt met het opkomende Kapitalisme vernietigd door de zienswijze van NEWTON, welke weer de ideologische neerslag van de nieuwe productieverhoudingen is.

Onze methode is niet: Geen GELD, Geen P.I.C.
De P.I.C. is in de eerste plaats Propaganda-materiaal.
Maar de P.I.C. kost ons een hoop geld.
Steunt deze Propaganda door uw Bijdrage.

Het Newtonsche wereldbeeld blijft een paar honderd jaar staan. Wel toont het dialectisch materialisme haar ontoereikendheid, doordat de proletarische filosofie alle waarden relativeert, dus ook de begrippen massa, tijd, ruimte, maar dit was "slechts" filosofie, die vloekte met de stand der natuurkunde. In werkelijkheid liep het Marxisme in de natuurkunde vast.

Dan komt EINSTEIN echter, die de klassieke mechanica van Newton tot z'n volmaking opvoert door de begrippen tijd, ruimte en massa te relativeeren, waarmee het laatste bolwerk tegen het Marxisme gevallen is. Verder wijst Gorter dan op de nieuwe atoomtheorie, die nu ook de grenzen der klassieke mechanica overschrijdt, om ze in de kwantumtheorie van Max Planck op te heffen.

Buitengewoon suggestief schildert Gorter dan, hoe het moderne relativistische wereldbeeld de ideologische "bovenbouw" der communistische Radenmaatschappij is, een "bovenbouw", die nu reeds in de overgang van Kapitalisme naar Communisme ontstaat.

.....

Het behoeft zeker geen betoog, dat we ieder, die deze brochure nog niet heeft, aanraden zich deze aan te schaffen. Wie de brochure wel heeft, kan bij ons de aanvullingen gratis aanvragen. De brochure "HET HISTORISCH MATERIALISME" door H. Gorter kost 30 cent. Men sture postwissel of postzegels aan

P. Coeman, Joz. Israellaan 16, Bussum.

P. I. C. PERSMATERIAAL
JOZ. ISRAELSLAAN I N T E R N A T I O N A L E
16 BUSSUM. C O M M U N I S T E N

Deze mededeelingen werden
toegezonden aan de Rev. pers.
Men wordt verzocht te plaatsen
wat voor de lezers van belang
kan zijn. Op aanvraag krijgt
ieder deze mededeelingen ge-
regeld toegezonden. Gaarne
ontvangt het secretariaat de
uitgaven der verschillende or-
ganisaties als ruilmateriaal.
CHRISTELIJK OORDEEL.

Bussum 1929

Juni Nr. 1.

Christelijk oordeel

Over reserves en dividenden

Lovely old Mac

~~Ach Heer~~, dat wordt ons toch al te grijs
Neem hem in Jesus naam maar bij je in het paradijs.
Vrij naar B, de Ligt.

Ze zeggen dat het buitengewoon goed voor een mensch is, als ie zich eris
nijdig maakt door zich ergens beestachtig aan te ergeren. Welnu dan dank ik,
naast den Heere, Dominee A.R. de Jong uit Bussum het bespaard blijven van een
half dozijn doktersgangen. Meen echter niet, dat ik de medicijn zoo maar als
een zoet slokkie naar binnen heb laten glijden. Integendeel. Als ik er nu nog
aan denk moet ik nog telkens bliksems vlug de kamer uit. Wat heeft deze pre-
diker dan uitgevreten?

Kijk, ik lees HET boek, waar ieder over praat: Im Westen nichts Neues. Een
werk, dat door de burgerpers als zonder tendens aangekondigd is. Je weet wat
dat zeggen wil. De burgerlijke oomes vinden er geen uitgesproken anti-mili-
tarisme en de tendens, die er in zit: de oorlog als een ramp, waarvan we de
oorzaak niet zien, een onafwendbare, als natuurramp, waartegenover wij kleine
menschjes machteloos staan, die tendens vinden ze joppene.

We kunnen rustig aannemen, dat de schrijver met opzet elke bespreking van
het imperialisme weggelaten heeft en dus op dit punt een onvolledig, zelfs
fout beeld geeft. B. v. Liebknechts daden in, en buiten het parlement zijn door
de arbeiders in de loopgraven besproken. Van zoo iets hooren we niets.

Het is dus een werk, dat door een burgerlijk denkend en voelend mensch ge-
schreven is.

Maar... een KUNSTWERK.

Menschen, die zelf de ellende meegemaakt hebben zeggen: Men had niet ge-
dacht, dat het mogelijk was, dat zjpp weer te geven. (Bedcebd wordt de aanval).
De eerste keer las ik het achter mekaar in een nacht uit, daarna nog eens
en nog eens. Je komt naast die menschen te staan en zoo moeilijk als het me
is wanneer ze zouden zeggen vragen: Vertel nou eens, waarom je zoo veel van je
moeder hield, zoo moeilijk is het over dit werk een goede beschouwing te ge-
ven. Het eenige wat we doen is zeggen: Lees het, lees het. Maar stel je voor, dat
er op een goele dag een komt, die wel veel van mijn moeder vertelt, maar ge-
meene vuile dingen, absolute leugens.

Die christen dan hē.

Die heeft over dat boek gesproken en geschreven (doet ie over alles. Het
laatst in bevrijding Juni 1929. Bah, je kunt er eigenlijk alleen maar op en
over schelden.